

11. Актуальні проблеми регламентації якості питної води

Діана Климчук, Ірина Карманова, Ганна Вербовенко
Оксана Деменюк

Національний університет харчових технологій

Вступ. Удосконалення нормативно-правової бази в сфері безпеки та якості питної води в Україні відбувається в напрямку європейських стандартів. Цей ключовий напрямок вирішення проблеми реалізації прав громадян на достатній життєвий рівень та екологічну безпеку шляхом забезпечення питною водою в необхідних обсягах та відповідної якості, а також необхідність приведення чинних нормативів у відповідність до рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я і директив Європейського Співтовариства зумовило прийняття наказом Міністерства охорони здоров'я України державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10). У свою чергу, була призупинена дія стандарту ГОСТ 2874-82 «Вода питна».

Матеріали і методи. Проведено детальний порівняльний аналіз нового нормативного документу ДСанПіН 2.2.4-171-10 з рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я та з Директивою 98/83/ЄС про якість питної води.

Результати. ДСанПіН 2.2.4-171-10 суттєво посилює вимоги до якості водопровідної води. Встановлено більш жорсткі, порівняно з ГОСТ 2874-82, ГДК для заліза, марганцю, сульфатів, хлоридів, алюмінію, аміаку, нітритів. Збільшена майже в 3 рази кількість показників контролю (табл. 1), причому основне збільшення пов'язане з необхідністю контролювання органічного забруднення питної води.

Таблиця 1

Кількість показників якості води

Показники якості води	ГОСТ 2874-82	ДСанПіН 2.2.4-171-10	Директива ЄС 98/83
Мікробіологічні	2	9	5
Фізико-хімічні	28	67	42
Радіологічні	-	8	4
Всього	30	84	51

Більш жорстким став мікробіологічний контроль – додано показники, що посилюють гарантію мікробіологічної та паразитологічної безпечності водопровідної води.

Та детальний аналіз змін показав, що не всі нововведення обґрунтовані, а деякі здатні призвести до невиправданих фінансових втрат на підприємствах водопостачання. Особливі нарікання викликає зниження ГДК амонію з 2,0 до 0,5 мг/дм³, що перенесено із Директиви ЄС без урахування вітчизняних особливостей. У результаті вода значної кількості підземних джерел України формально не відповідатиме питним нормам, і підприємства водопостачання муситимуть коригувати вміст у питній воді аміаку, невиправдано витрачаючи значні кошти. За таких умов виникнуть проблеми і з застосуванням технології хлорамонізації води, згідно якої, до води спеціально додається аміак, що зв'язує хлор і, зберігаючи бактерицидність води, запобігає реакції вільного хлору з органічними речовинами, у результаті якої утворюються особливо небезпечні хлорорганічні сполуки.

Предметом дискусії є встановлена величина перманганатної окиснюваності (ПО)

на рівні 5 мг/дм³. Цей показник характеризує вміст у воді органічних сполук, які в джерелах питного призначення, здебільшого, мають природне походження (з болотистих ґрунтів). Висока окиснюваність є проблемою тільки при антропогенному забрудненні води. Тому ВООЗ рекомендує відстежувати динаміку зміни органічної складової і в разі різкого її зростання встановити причину. Нормативне обмеження величини ПО призведе до того, що близько половини питної води в Україні буде нестандартної якості.

Із наявних в Директиві 98/83/ЄС, але відсутніх у новому ДСанПіН, відзначимо такі надзвичайно небезпечні речовини, як вінілхлорид та епіхлоргідрин, що потрапляють у воду із полімерних трубопроводів та під час очищення. В європейській Директиві 98/83/ЄС ці речовини з'явилися ще в 1998 р., а в наших нормах їх не передбачено навіть на 2020 р. А також не вводиться обмеження на вміст броматів у питній воді, які здатні викликати онкологічні захворювання.

Висновки. У санітарних правилах і нормах в частині фізико-хімічних та санітарно-токсикологічних показників якості води, ми маємо принципово жорстку позицію до другорядних за небезпечністю показників (аміак, перманганатна окиснюваність, мінеральний склад тощо) і толерантне ставлення до смертельно небезпечних речовин.

Література.

1) Directive 2000/60/EC of the European Parliament and the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy // Official Journal of the European Communities, 22.12.2000, EN, L. 327/1.

2) ДСанПіН 2.2.4-171-10. Державні санітарні норми та правила "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною". Затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України № 400 від 12.05.2010.

3) Корінько І.В., В.Я. Кобилянський, Панасенко Ю.О. Контроль якості води. – Харків: ХНАМГ, 2013. – 288с.